

Jerzy Okoński

Wrzępia, st. 13, gm. Szczurowa, woj.
tarnowskie, AZP 102-62/79

Informator Archeologiczny : badania 29, 79-80

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

lub owalnym rzucie i wymiarach 2,2 x 1,8, 1,8 x 1,3 oraz 3,2 x 1,24 m, przy miąższości od 0,14 do 0,72 m. Treść wypełnisk stanowiła brunatna, zgliniona próchnica z komponentami kulturowymi. Dna obiektów były płaskie. W obiekcie 3/95 denna część jamy była intensywnie nasycona spalenizną, a w zachodniej części wypełniska odsłonięto dołek postłupowy. Leżący w odległości 30 m na południowy wschód obiekt 4/95 miał rzut prostokąta z zaokrąglonymi narożnikami, o wymiarach 3,84 x 1,9 m, łagodnie nachylone ścianki boczne i nieckowate dno. W wypełniku wyróżniała się kilkucentymetrowa warstwa polepy i spalenizny w dnie. Interpretacja odkrytych obiektów jest niejednoznaczna. Uwzględnić trzeba znikomą ilość materiałów (od 7 do 12 fragm. ceramiki i podobna ilość kości zwierzęcych).

Wojnowo, st. 29
gm. Murowana Goślina,
woj. poznańskie
AZP 48-29/30

Poznańskie Towarzystwo Prehistoryczne w Poznaniu

Badania prowadził mgr Tomasz Kasprowicz. Finansowane przez EuroPol Gaz SA w Warszawie. Osada kultury wielbarskiej z późnego okresu wpływów rzymskich.

Badania ratownicze na stanowisku leżącym na trasie projektowanego gazociągu Rosja-Niemcy przeprowadzono w pasie o szerokości 13 m i długości 209,4 m, co łącznie daje powierzchnię 2722,2 m², czyli 27,2 ara.

Stanowisko położone jest na stoku niewielkiej doliny, przy czym różnica wysokości pomiędzy dnem a krawędzią na długości ok. 120 m osiąga wartość ok. 7-8 m. Tak znaczna deniwelacja przyczyniła się do częściowego zniszczenia stanowiska, szczególnie w jego górnych partiach.

Zarejestrowano 94 obiekty archeologiczne, w większości jamy postłupowe, jamy o nieokreślonym charakterze, ziemianki oraz piec, prawdopodobnie związany z produkcją żelaza (żużel). Materiał ruchomy to głównie ceramika (834 fragm.), żużel, polepa, niewielka liczba kości zwierzęcych oraz jeden zielony paciorek szklany z oczkami i zapinka brązowa A VII s. 1. Charakter obiektów i materiału ruchomego sugeruje, że natrafiono na strefę produkcyjną osady. Chronologia tej części osady mieści się w zasadzie w późnym okresie wpływów rzymskich, i to w jego wcześniejszym odcinku, na co wskazują cechy technologiczne i morfologiczne ceramiki oraz zapinka grupy VII serii 1 wg Almgrena.

Kontynuacji badań na razie nie przewiduje się.

Wrzepia, st. 13
gm. Szczurowa, woj. tarnowskie
AZP 102-62/79

Muzeum im. Stanisława Fischera
w Bochni

Badania prowadził mgr Jerzy Okoński. Finansowane przez Muzeum w Bochni ze środków KBN. Osada kultury przeworskiej, ślady osadnictwa ze środkowej fazy wczesnego średniowiecza.

Wyeksplorowano wykop o powierzchni 24 m², zlokalizowany na południowej krawędzi rozległej osady o powierzchni kilku hektarów. Wyeksplorowano warstwę kulturową silnie zniszczonego stanowiska o maksymalnej miąższości 15 cm oraz odsłonięto pierwotną krawędź terasy ciekłu ograniczającego osadę od strony południowej.

Wyeksplorowano obiekt 1/95, który stanowiła kolistą jamę o średnicy 1,8 m na poziomie wyróżnienia na głębokości 30 cm. Nieckowate dno jamy sięgało głębokości 70 cm, a wyznaczał je poziom spalenizny oraz warstwa polepy. W jamie w dwu poziomach występowały warstwy „sprasowanych” naczyń zasobowych. Bezpośrednio pod warstwą wierzch-

niej próchnicy występują 2-3 warstwy dużych fragmentów. Drugi poziom zalega nad polepą i spalenizną wyścielającą dno jamy. Jama ma charakter jamy odpadkowej (część skorup ma charakter braków ceramicznych).

Z eksploracji warstwy kulturowej osady oraz wypełniska jamy pochodzi blisko 2500 fragm. naczyń (w tym 134 brzegi). Poza kilkunastoma fragm. ceramiki kuchennej są to wyłącznie części szerokołnierзовych naczyń zasobowych.

Wyszembork, st. IVa
gm. Mragowo, woj. olsztyńskie
AZP 21-69/—

Uniwersytet Warszawski Instytut Archeologii

Badania prowadził dr hab. Wojciech Nowakowski przy udziale mgr Anny Gręzak i Pawła Szymańskiego (autor sprawozdania). Finansowane przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego przy wsparciu Urzędu Gminy. Dziewiąty sezon badań. Cmentarzysko ciałopalne kultury bogaczewskiej (późny okres przedrzymski i okres wpływów rzymskich) i grupy olsztyńskiej (okres wędrówek ludów) oraz pojedyncze groby kultury łużyckiej (epoka brązu).

Stanowisko leży na płaskowyżu i krawędzi dość wysokiego, wschodniego brzegu jeziora Salet. W 1995 r. zbadano 300 m² w południowo-zachodniej, zachodniej i północno-zachodniej strefie stanowiska. Odkryto przy tym ok. 30 obiektów, w tym co najmniej 15 grobów ciałopalnych, w większości mocno zniszczonych przez orkę, oraz jeden szkieletowy pochówek koński (obiekt 251). Pozostałe obiekty to różnej wielkości i kształtu jamy o niejasnym przeznaczeniu, niektóre zapewne nowożytnie. Groby były umieszczane w skupiskach rozdzielonych szerokimi, pustymi pasami. W tym roku zakończono badanie takiego skupiska, położonego w północno-zachodniej części stanowiska. Większość grobów zawierała popielnice, ustawione na ogół w niewielkich, kolistych jamach, a następnie obsypane popiołem ze stosu pogrzebowego. Wyróżniał się tu obiekt 233f, w którym przykryta misą popielnica umieszczona była w jamie o prawie metrowej średnicy, warstwa popiołu zalegała jedynie przy dnie. Bardzo interesujący był również zachowany w całości podwójny grób 233g-h. Zawierał on dwie popielnice dwustożkowe, a w jednej z nich znaleziono brązową szpilę typu L wg B. Beckmanna (tzw. wariant Nikutowo) z fazy B₂/C₁. Pozostałe pochówki były na ogół ubogo wyposażone — pochodzą z nich głównie paciorki szklane, a rzadziej paciorki bursztynowe lub brązowe. Do ważniejszych znalezisk z obiektów należą: fragm. żelaznej późnorzymskiej zapinki — zapewne typu A 158 (grób 246), dwie najprawdopodobniej wczesnorzymskie zawieszki brązowe w kształcie wieloszyrchowego koła, ozdobione guzkami (grób 248) oraz żelazna nakładka na pas, stanowiąca miniaturę imacza (grób 233b). Pochodzący z okresu wędrówek ludów grób koński (251) zawierał dwie niewielkie żelazne sprzączki, wędzidło z rogowymi pobocznikami i nożyce żelazne. Natomiast w obiekcie 228b, będącym jamą użytkową, znaleziono naczynie przypominające tzw. typ praski z okresu wędrówek ludów.

Z warstwy ornej pochodzą m.in. następujące zabytki luźne: fragm. żelaznej sprzączki z nieruchomym kolcem przedłużonym w skuwkę (fazy A₃-B₁), denar Hadriana (lata 119-122), 3 niewielkie, brązowe sprzączki z owalną pogrubioną ramką, prostokątną skuwką i kolcem zaopatrzonym w metopkę (faza D), fragm. zapinki srebrnej, stanowiącej późny derywat typu A 167 (okres wędrówek ludów). Najciekawszym zabytkiem była jednak zachowana we fragmentach zapinka brązowa o powierzchni bogato zdobionej ornamentem reliefowym (tzw. Rankenornament), posiadająca pełną pochwękę i obudowaną kapturkiem szczytkową sprężynę, zdobioną na obu końcach masywnymi guzkami; bardzo szeroka cięciwa była tylko imitacją i spełniała jedynie funkcję dekoracyjną (okres wędrówek ludów).

Materiały i dokumentacja znajdują się czasowo w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Badania będą kontynuowane.